

X. évfolyam 2. szám 2010. nyár

magyartarka

A Magyartarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja

Az Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok I. helyezett magyartarka tehene
Tenyésztő és tulajdonos: Vértés Gábor, Köröstarcsa

Küldöttközgyűlés

Mogyoród, 2010. május 12.

fotó: Vágó Barnabás, Mezősi Attila

Tisztelt Olvasó!

Az idei tavasz és nyárelő - még Medárd előtt - nagyon sok csapadékkal köszöntött ránk. Az egész ország területén - talán kis kivétellel - megáradtak a folyók, kiléptek medrükből az olyan kis patakok is, amelyeket normál időjárás esetén csak a fű között keresgélve lehet megtalálni. Leomlottak a pincék, támfalak, megcsúsztak a löszhátak.

Az árvíz sújtotta területeken élők megsegítésére több szervezet is indított gyűjtést, szervezett előadóesteket, melyeknek bevételét az árvízkárosultak megsegítésére ajánlották fel.

Egyesületünk - elnökségének döntése értelmében - a tartalékaiból ötszázezer forintot utalt át a Vidékfejlesztési Minisztérium számlájára, melyet a minisztérium az agrárkárok enyhítésére fordít.

Tisztelt tagjaink! Amennyiben lehetőségük van, és nem pusztított az Önök gazdaságában is az árvíz vagy a felhőszakadás, jégeső, kérem, segítsenek azokon, akiknél egy élet munkáját tette tönkre a természeti csapás!

A pénzbeli adományokat a Vidékfejlesztési Minisztérium részére, a Magyar Államkincstár által nyitott számlára lehet utalni.

A számla száma: **10032000-01220191-50004009**.

A természetbeni adományokat akár személyesen, akár postai úton a VM székhelyére, a Budapest, V. kerület, Kossuth Lajos tér 11. szám alatti irodaházba lehet eljuttatni munkanapokon, munkaidőben. Természetesen Egyesületünk központjába is eljuttathatják adományaikat, felajánlásait, és mi segítünk, hogy az adomány célba érjen!

Köszönjük segítségüket!

Figyelem!

Sokan még most is utalják a tenyésztési hozzájárulást, pedig már több éve megszűnt. Kérjük, ne utalják, vagy a felvásárlóknak szóljanak, hogy a tenyésztési hozzájárulást már nem kell fizetni!

Az anyatehéntartás-támogatás kérelmének beadási határideje 2010. július 31.

A beadáshoz szükséges nyomtatványok letölthetők az egyesület honlapjáról: www.magyardartarka.hu

Dr. Füller Imre
igazgató

Tartalomjegyzék

Küldöttközgyűlés	4
„Magyardartarka Fajtaért” Emlékérem	6
X. Bonyhádi Tarka Fesztivál	7
Baksa Imre, Szécsény	8
Szakmai nap, Dunaharaszti	10
Szakmai Nap, Dunaharaszti - képekben	11
Takarmányozás szakszerűen és gazdaságosan	15
Magyardartarka tenyészbikák hús tenyészértékének elemzése	18
Magyardartarka tenyészbikák szaporítóanyagának árjegyzéke	22

Készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával.

A Magyardartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Dr. Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyardartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyardartarka.hu
web: <http://www.magyardartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyardartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyardartarka.hu

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Orbánné Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő Kft.
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

2010. május 12-ére hívta össze Egyesületünk elnöksége a Küldöttközgyűlést, melyet ezúttal Mogyoródon, az M3-as autópálya mellett épülő UniverZoo Üzleti és Élmenypark már elkészült tárgyalójában tartottunk, az AniVet Kft. meghívására.

A Küldöttközgyűlés a következő napirendi pontokat tárgyalta:

1. Megnyitó - Rácz Károly elnök
2. Munkabeszámoló az egyesület 2009. évi tevékenységéről - Füller Imre ügyvezető igazgató
3. Ellenőrző bizottság jelentése - Szabóné Bogdán Judit ellenőrző bizottság elnök
4. A magyartarka tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép - Dr. Húth Balázs tenyésztésvezető
5. 2010. évi költségvetés - Füller Imre ügyvezető igazgató
6. A „Magyartarka fajtaért emlékérem” átadása - Rácz Károly elnök (Füller Imre ügyvezető igazgató)
7. Elit törzskönyvek átadása - Rácz Károly elnök (Dr. Húth Balázs tenyésztésvezető)
8. Választás (elnök, elnökségi tagok, ellenőrző bizottság elnök, tagok)
9. Kizárások
10. Egyebek

A Küldöttközgyűlést Rácz Károly elnök úr - levezető elnök - nyitotta meg. Köszöntötte a regionális értekezleteken megválasztott és megjelent küldötteket, meghívott vendégeket, valamint a rendezvénynek helyt adó UniverZoo Üzleti és Élmenypark képviselőjében Váraljai Péter urat, akit megkért, hogy néhány szóban ismertesse, mi is épül itt, az M3-as autópálya mellett, Mogyoród határában.

Váraljai Péter, az UniverZoo Üzleti és Élmenypark ötletadója elmondta, hogy az AniVet Remény utcai üzlete kisebb területen továbbra is működik, de az előző áruháznál nagyobb területen és még nagyobb választékkal, több termékkel az üzleti és élmenypark épületében hamarosan megnyílik az új áruház. Az állattenyésztésben dolgozók számára ismert AniVet mellett ál-

lategészségügyi szolgáltatásokat is nyújt a komplexum. Rendezhetők konferenciák, továbbképzések a kulturált, jól felszerelt előadótermekben. A szabadtéri részekben pedig kiváló lehetőség nyílik állatbemutatók, egynapos kiállítások, versenyek szervezésére. (A május 29-30-ai hétvégén tartott megnyitón több ezer ember vett részt az állattenyésztő szakma képviselőitől és a szakmán kívül is.)

A levezető elnök megköszönte Váraljai Péter úr tájékoztatóját, és a lehetőséget, hogy a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete Küldöttközgyűlését itt rendezhette, így első vendége lehetett az UniverZoo-nak.

Az Egyesület 2009. évi tevékenységéről készült beszámolót Füller Imre ügyvezető igazgató terjesztette a Küldöttközgyűlés elé, majd Szabóné Bogdán Judit, az ellenőrző bizottság elnöke ismertette beszámolóját a bizottság munkájáról. A Küldöttközgyűlés mindkét beszámolót megvitatta, majd egyhangúlag elfogadta. Negyedik napirendi pontban „A magyartarka tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép” címmel Dr. Húth Balázs marketing- és tenyésztésvezető tartott előadást.

Ezután a Küldöttközgyűlés elfogadta a 2010. évi költségvetést, melyet a küldöttek a meghívó mellett frásban is megkaptak. A költségvetés elfogadása után „A magyartarka fajtaért” emlékérem átadására került sor, melyet idén Dr. Korchma Csaba és Kezkes György kapott meg.

A közgyűlésen adtuk át az elit törzskönyveket is. Elit törzskönyvet a kettőshasznosítású tehén 60.000 kg tej élettéljesítmény elérése után kapnak, míg a húshasznosítású tehén 2000 kg választott borjú súly után kerülnek be az elit törzskönyvbe.

Elit törzskönyvet kapott kettőshasznosítású tehén és tenyésztőik:

- 3000895616 ENAR számú, 12634 Horb apaságú tehén, tulajdonosa: Vértess Gábor, Köröstarcsa
- 3200824663 ENAR számú, 13765

Novák Hodscha apaságú tehén, tenyésztője és tulajdonosa: Pannónia Mezőgazdasági Zrt., Bonyhád

- 3207202075 ENAR számú, 14380 Böszörményi Pác Hut apaságú tehén, tenyésztője és tulajdonosa: Petőfi Mezőgazdasági Szövetkezet, Kocsér

Elit törzskönyvet kapott kettőshasznosítású tehén és tenyésztőik:

- 3025208303 ENAR számú, 13950 Pasque apaságú tehén, tenyésztője és tulajdonosa: Húshasznú Bt., Táplánszentkereszt
- 3088102020 ENAR számú, 8958 Arabeszk apaságú tehén;
- 3088102940 ENAR számú, 13178 Hornist apaságú tehén;
- 3088102974 ENAR számú, 14007 Pongrács apaságú tehén;
- 3088103325 ENAR számú, 13179 Hillmann apaságú tehén;
- 3088103357 ENAR számú, 12565 Larisch apaságú tehén;
- 3088105245 ENAR számú, 14502 Rím apaságú tehén; az állatok tenyésztője és tulajdonosa: Petőfi Kft., Derecske
- 3093002797 ENAR számú, 12930 Lökös apaságú tehén;
- 3093003877 ENAR számú, 12930 Lökös apaságú tehén;
- 3093004522 ENAR számú, 13178 Hornist apaságú tehén;
- 3093004779 ENAR számú, 13178 Hornist apaságú tehén;
- 3093005082 ENAR számú, 12930 Lökös apaságú tehén;
- 3093006465 ENAR számú, 100811 Fürkés apaságú tehén;
- 3093007103 ENAR számú, 14283 Passzív apaságú tehén;
- 3093007158 ENAR számú, 12930 Lökös apaságú tehén,
- 3093007211 ENAR számú, 14283 Passzív apaságú tehén;
- 3093007305 ENAR számú, 14283 Passzív apaságú tehén; az állatok tenyésztője és tulajdonosa: Csömöcmenti Mezőgazdasági Szövetkezet, Vasvár

A tenyésztési elismerések után következett a választás. Egyesületünk Alapszabálya szerint a tisztségviselőket a Küldöttközgyűlés öt évre választja. Mandátumuk 2010-ben lejárt. A Küldöttközgyűlés megválasztotta a jelölőbizottságot, melynek elnöke Dr. Húth Balázs lett.

A megválasztott szavazatszámoló bizottságot Tonkó Tibor vezette. A jelölőbizottság elnöke ismertette a jelölteket. Elnöknek Rácz Károlyt, elnökségi tagoknak Bertalan Barnát, Békési Imrét, Ficsor Árpádot, Kovács Zoltánt, Schweitzer Józsefet és Zimmermann Istvánt javasolta a jelölőbizottság. Más javaslat nem érkezett, így ők kerültek fel a szavazólapra. Az ellenőrzőbizottság elnökének Szabóné Bogdán Juditot, tagjainak Medve Orsolyát és Szocsics Vilmost jelölte a bizottság. Más javaslat nem érkezett, így ők kerültek fel a szavazólapra. A szavazatszámoló bizottság elnöke, Tonkó Tibor ismertette a szavazás menetét, majd megkezdődött a szavazás. A titkos szavazás idejére a levezető elnök szünetet rendelt el.

Szünet után a szavazatszámoló bizottság ismertette a szavazás végeredményét:

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete Küldöttközgyűlése a következő öt évre megválasztotta tisztségviselőit.

ELNÖKSÉG

Elnök:

- Rácz Károly,
Rácunió Kft., Ják - ügyvezető

Tagjai:

- Bertalan Barna,
Pannónia Mezőgazdasági ZRt.,
Bonyhád - állattenyésztési igazgató
- Békési Imre,
Petőfi Kft., Derecske - ügyvezető igazgató
- Ficsor Árpád,
Dunaharaszti - magántenyésztő
- Kovács Zoltán,
Őrségi Nemzeti Park Kht.,
Őriszentpéter - osztályvezető
- Schweitzer József,
Teveli ZRt., Tevel - főállattenyésztő
- Zimmermann István,
Csákvári ZRt., Csákvár
vezérigazgató

ELLENŐRZŐ-BIZOTTSÁG

Elnök: Szabóné Bogdán Judit,
Nagyvázsonyi Mezőgazdasági Kft.
Nagyvázsony - ügyvezető igazgató

Tagjai:

- Medve Orsolya,
Ózd - magántenyésztő
- Szocsics Vilmos,
Húshasznú Bt., Táplánszentkereszt -
ágazatvezető

Az újraválasztott tisztségviselőknek gratulálunk, munkájukhoz sok sikert kívánunk!

A Küldöttközgyűlés a 9. napirendi pontban

a kizárásokat tárgyalta. Azokat a tagtársainkat, akik tagi kötelezettségüknek nem tesznek eleget, a Küldöttközgyűlés kizárja tagjai sorából. A küldöttek úgy határoztak, hogy a kiküldött többszöri fizetési felszólítás, jogtanácsos által kiküldött fizetési felszólítás ellenére várjunk még egy hónapot, és aki addig nem teljesíti tagi kötelezettségét, azt zárjuk ki.

Az „Egyebek” napirendi pontban nem érkezett javaslat, így a levezető elnök köszönetet mondott az UniverZoo Üzleti és Élmenypark vezetésének a meghívásért, a hajdúnánási Lac-Hús Kft.-nek a felajánlott érlelt magyartarka húsért, melyet az étterem már javában sütött. Az elnök a Küldöttközgyűlést berekesztette, és minden kedves résztvevőt meghívott ebédre.

„MAGYARTARKA FAJTÁÉRT” EMLÉKÉREM

Dr. Korchma Csaba

Korchma Csaba 1946. november 26-án született Székesfehérváron. A gimnáziumi érettségi után a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre került, ahol 1970-ben kapott agrármérnöki diplomát. Az egyetem elvégzése után 1970-től négy évig a tiszakécskei Új Élet termelőszövetkezetben dolgozott szarvasmarha-tenyésztési ágazatvezetőként. 1974-ben került az Országos Takarmányozási és Állattenyésztési Felügyelőség Szarvasmarha-tenyésztési Osztályára, mint törzskönyvezési és utódellenőrzési főelőadó. 1975-ben szarvasmarha-tenyésztési szakmérnöki oklevelet szerzett Gödöllőn.

Ebben az időben egyértelműen el lehetett mondani, hogy a korabeli OTÁF az ágazat meghatározó és megkerülhetetlen szakmai intézménye volt. A központból irányított állami tenyésztés volt a jellemző, és egy fiatal szakembernek büszkeség volt, hogy országos méretekben gondolkodhat, célpárosíthat, tenyészthet.

Az akkori időszak kiváló vezetői - Németh Lajos, Bíró István vagy Mécsáros István - felkarolták a tehetséges, a szakma iránt elkötelezett korosztályt. Olyan új feladatok megoldásában kaptak jelentős szerepet, mint szarvasmarha ivadékvizsgálatok, a BLUP módszer adaptációja, a mesterséges állomások apaállat utánpótlása, a tejlaboratóriumi hálózat egységesítése és modernizálása, a húsmarha fajták meghonosítása vagy a több lépcsős tenyészértékbérlés módszerének elméleti adaptációja, gyakorlati bevezetése.

Korchma Csaba 1986-ban védte meg doktori disszertációját a több lépcsős tenyészértékbérlés témaköréből.

Az országos, majd később regionális kiállítások szervezésében, szakmai zsűrijében mindig ott találjuk, és rövid idő alatt természetessé vált, hogy egy valamirevaló szakmai rendezvény már elképzelhetetlen nélküle.

Az OTÁF átszervezése során (1983) az elsők között került át az ÁTMI-ba, majd a további átszervezések során az MMI-be, az OMMI-ba, végül az MGSZH-ba.

A tenyésztőszervezetek megalakulása körül is bábáskodott. A magyar-tarka tenyésztést mindig szívügyének tekintette. 1993-ban - a küllemi bírálatok újraindításakor - a húshasznosítású magyar-tarka küllemi bírálatának elindítására kérte fel az Egyesület. A KSTV újraindításától (1996) szinte nem volt olyan zárás, ahol ne vett volna részt. A magyar-tarka (ÜSTV) természetes fedeztetésű tenyész-bikák előállításában is segítette az Egyesületet. A fajta vonatkozásában (kettőshasznosítású és húshasznosítású) a bikanevelő tehenek bírálat és célpárosítása, a tenyész-tőszervezeti felülvizsgálatok állandó résztvevője volt. Köszönjük a fajta érdekében kifejtett munkáját!

Gratulálunk a kitüntetéshez!

Kerekes György

Kerekes György 1947. október kilencedikén született Mezőhegyesen. Mezőhegyesi gyermekévei a Ménesbirtok híre, légköre, elismertsége határozta meg pályaválasztását. Az általános iskola elvégzése után a Mikes Kelemen Gimnáziumban érettségizett Battonyán, majd felvételt nyert a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahol 1972-ben diplomázott. Első munkahelye a Ménesbirtok volt. Már munka mellett, gyakorló állattenyésztőként szerezte meg a szarvasmarha-tenyésztési szakmérnöki diplomát Nagy Nándor professzor úr szakvezetésével, aki maga is a gyakorló éveit Mezőhegyesen töltötte. Mezőhegyes mindig fogékony volt az új dolgokra és a mi napig gyakorló műhelye a közép- és felsőoktatási intézményeknek.

Kerekes György 1972-ben a Ménesbirtok Pereg pusztai telepén kezdett dolgozni, először műszak vezetőként, majd telepvezetőként. Ebben az időben már folytak keresztezési kísérletek Mezőhegyesen, de az állomány még szinte csak magyartarkából állt. A termelés kimagasló volt. Számos nagy hírnő bika került köztenyésztésbe ebből az időszakból. Így a 2458-as Fábíán, a 2126-os Kúnó, majd később a Sanyi család a 2129-es Sanyi, aki az 1970-es OMÉK-on nagydíjas lett. Az 1972-es kormányprogram Mezőhegyest is elérte. 1978-tól egy ideig a holstein-fríz fajtával foglalkozott, majd az épülő 1240 férőhelyes szakosított tehenészeti telep beruházásainak irányítását bízták rá. Ezt követően ágazatvezető, majd főigazgató lett.

1992-től a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete elnökségi tagjává választotta a Közgyűlés. Munkája során mindig törekedett arra, hogy Mezőhegyesen megmaradjon a magyartarka. Ebben az időben egy 200 tehenes állományt alakítottak ki, mely tenyész-bika előállító tenyészet maradt. Munkássága idején a kiállítások aktív résztvevője volt Mezőhegyes, ahol több előkelő díjat is kaptak a bemutatott tenyészállatok (OMÉK tenyésztési nagydíj, első díj, regionális kiállítások Hódmezővásárhely több első díj). A köztenyésztésbe még az utóbbi években is kerültek ki tenyész-bikák Mezőhegyesről, így a 15985 Ménesbirtok Vihar Spiro, vagy a 17367 Ménesbirtok Ajtony Rabatt.

Az újat, az előremutató fejlesztéseket aktív harcosként támogatta az egyesület vezetésében. Az egyesület életében, a fajta érdekében hozott fontos döntések mellé állt minden alkalommal. Köszönjük az egyesület és a fajta érdekében kifejtett munkáját!

Gratulálunk a kitüntetettnek!

X. BONYHÁDI TARKA FESZTIVÁL

A rendezvény ideje alatt kirakodóvásár, büfé, ínycsiklandozó ökörsült, a borvidék minőségi borkínálatával megjelenő termelők várják a kedves látogatókat.

A programokra a belépés ingyenes.

2010. augusztus 14-én 10.30-18 óráig
a Magyar Vöröskereszt rendkívüli véréradást
szervez a művelődési központban.

2010. augusztus 13. péntek

- 10³⁰ A Városi Zeneiskola Népzene Tagozatának műsora
a művelődési központ szabadtéri színpadán
- 11⁰⁰ XIV. Bonyhádi Állategészségügyi és Állattenyésztési
Tanácskozás - országos agrárfórum a művelődési központ
szabadtéri színpadán

Köszöntőt mond: Potápi Árpád János
országgyűlési képviselő,
Bonyhád város polgármestere

Program:

Állategészségügy az állattenyésztés szolgálatában

Előadó: Dr. Kardeván Endre, államtitkár, országos főállatorvos -
Vidékfejlesztési Minisztérium

A vidékfejlesztés új irányai

Előadó: V. Németh Zsolt, államtitkár - Vidékfejlesztési Minisztérium

A konferencián zárszót mond: Dr. Solymosi József

Levezető elnök: Dr. Füller Imre
ügyvezető igazgató - Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete

10⁰⁰-18⁰⁰ A VIII. Tarka Fotópályázat képeiből rendezett kiállítás
(A kiállítás szeptember 3-ig tekinthető meg a művelődési központ kiállítótermében, hét-
főn 11-18 óráig, keddtől péntekig 10-17 óráig, valamint augusztus 13-án és 14-én 10-
18 óráig.)

13⁰⁰ A sült ökör feltalálása
a művelődési központ szabadtéri színpadánál
Műsort ad: **Bartina zenekar**

15⁰⁰ Szórakoztató műsorok a művelődési központ szabadtéri színpadán
– Titti Corsi Dance Club
– Swing Mazsorett és Tánc Egyesület
– Szekszárdi Ifjúsági Fúvószenekar
– ABS együttes
– Király Viktor
– Bonyhád Városi Fúvószenekar

20⁰⁰ Utcabál
a művelődési központ szabadtéri színpadánál
Zenél: **Wery-Take együttes**

2010. augusztus 14. szombat

10⁰⁰-18⁰⁰ Népi játszótér kicsiknek és nagyoknak
a művelődési központ parkolójában

**11⁰⁰ „Meg ne fogd a tehén farkát!” - Pomázi Zoltán (Bojtorján
együttes) zenés előadása** gyerekeknek a művelődési központ
szabadtéri színpadán

**14⁰⁰ A VIII. Tarka Fotópályázat képeiből rendezett kiállítás
értékelése és a nyertes pályázók díjazása** a művelődési központ
kiállítótermében
A tárlatot ajánlja: **Máté Réka**, újságíró, a képeket értékelő
zsűri tagja

14³⁰ Szórakoztató műsorok
a művelődési központ szabadtéri színpadán
– Bad Times zenekar
– Szekszárdi Tücsök Klub
– Gemenc TáncSport Egyesület
– Auth Csilla
– Szöcske Akrobatikus Rock and Roll Klub
– Bonyhádi Bartók Béla Városi Zeneiskola Ifjúsági Fúvószenekara

Közben 15⁰⁰ órától: „Főzőcske”

a művelődési központ mögötti parkolóban

A marhahúsból készült ételek „főzőcskéjére” 8 fős csapatokkal lehet nevezni.

Nevezési díj: 2.500 Ft/csapat, melyet jelentkezéskor a bonyhádi művelődési központ
információjánál kell befizetni.

Jelentkezési határidő: 2010. augusztus 4.

A főzéshez a húst és a tűzifát a résztvevők arányában a szervezők és támogatók biz-
tosítják. A főzés egyéb kellékeit (bogrács, állvány, gyújtós, fejsze, fűszerek, köret stb.) a
résztvevők hozzák magukkal. Bővebb információ a 74/451-455-ös telefonon kérhető.

19¹⁵ „Főzőcske” eredményhirdetése
a művelődési központ szabadtéri színpadán

**19³⁰ Made in Hungaria című film színpadi show-ja - az 50 éves
Völgyesség-Hegyhát Takarékszövetkezet támogatásával**
a művelődési központ szabadtéri színpadán

21⁰⁰ Hofi nosztalgia buli világlágerekkel
a művelődési központ szabadtéri színpadánál

22⁰⁰ Tűzijáték

A Tarka Fesztivál szervezői:

- BONYHÁD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
- MAGYARTARKA TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE
- PANNÓNIA MEZŐGAZDASÁGI ZRT.
- TOLNA MEGYEI MGSZ ÉLELMISZER-LÁNC-BIZTONSÁGI ÉS
ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI IGAZGATÓSÁG
- VÖLGYESSÉG-HEGYHÁT TAKARÉK
- VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

Kiemelt támogatók:

- ÁLLATTENYÉSZTÉSI TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLÓ KFT.
- AGRO LEGATO KFT.
- ARANYESŐ KFT.
- BONYCOM KFT.
- DANUBIANA BT.
- HEIDECKER JÁNOS - APARHANT
- HOLSTEIN-FRIZ TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE
- HUNLAND TRADE KFT.
- KITE MEZŐGAZDASÁGI SZOLGÁLTATÓ ÉS KERESKEDELMİ ZRT.
- MECSEKÉRC ZRT.
- PAKSI ATOMERŐMŰ ZRT.
- TEVELI ZRT.
- VÁRFŐ MEZŐGAZDASÁGI KFT.

Támogatók:

- ALFÖLDI ZOLTÁN - SZEMÉLYSZÁLLÍTÁS
- ÁLLATPATIKA-BONYHÁD -
DR. KISZLER GYULA
- DÁUMLING-VELUR CIPŐIPARI KFT.
- ELEKTROLIT KFT.
- FERTILIA KFT.
- FINO-TEJ SZÖVETKEZET
- GENBANK-SEMEX MAGYARORSZÁG KFT.
- GENERÁL- INSPED KFT.
- H&T PANNON GYANTA KFT.
- HERNER ÁDÁM ASZTALOSMESTER
- HOFMEISTER LAJOS
- ILLÉS PÉKSÉG
- KIRKOP KFT.

– KNIPL KFT.

- KREA-VIA KFT.
- LUC-GATTER KFT.
- MAGYAR HEREFORD, ANGUS,
GALLOWAY TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE
- NEMES JÁNOS - MAGÁNTENYÉSZTŐ
- ORTO-A KFT.
- OTP BANK NYRT.
- PANNÓNIA KFT.
- PHARMA-KERT KFT.
- PSN ÉPÍTŐIPARI KFT.
- SZÉPLAKI FAIPARI KFT.
- TOLNAGRO KFT.
- TÖLGYFA FAKITERMELŐ ÉS
KERESKEDELMİ BT.

A RENDEZVÉNY AZ AGRÁRMARKETING CENTRUM TÁMOGATÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

Vágó Barnabás küllemi bíráló, MTE

BAKSA IMRE, SZÉCSÉNY

Köszöntöm Olvasóinkat. A Bemutakozunk rovatban egy Nógrád megyei tenyésztőnkhez kalauzolom Önöket. A telep és a tanyaközpont Szécsény és Ludányhalászi között található.

Baksa Imre gazdaságát már ősei megalapították. Nagyszülei évtizedek óta folyamatosan foglalkoztak állattenyésztéssel. Fiuk 1986-ban vette át a gazdaság irányítását, amelynek fő profilja a sertéshizlalás volt. Édesapja emellett bikahizlalással is foglalkozott. A jelenlegi tanyát, ami az édesapjéé volt, Baksa Imre 1994-ben vásárolta ki a testvérektől és az unokatestvérektől. A marhaállományt ekkor kezdte fejleszteni. Magyartarkával indult, s állománya éveken keresztül 10-15 tehénből és szaporulatából állt.

A gazdaság életében a dinamikus állományfejlesztés 2002-ben indult meg, amikor egy adonyi intervenció üszőte-

lepről 18 db Angus üszőt és 18 db Limousin üszőt vásárolt. Az induláskori magyartarka tehenek és a hozzájuk vásárolt üszők alkotják a mai állomány gerincét.

A keresztezések és az apaállat-használat mindig a piaci igényekhez igazodott. Kezdetben Angus és Limousin tenyészbikákat, jelenleg pedig magyartarkákat használ.

2008-ban döntött a magyartarka vonal tenyésztése mellett, és ekkor csatlakozott a Magyartarka Tenyésztők Egyesületéhez. Jelenleg 225-230 db szarvasmarha van a tanyán. Ebből 110 db tehén, 30 db növéndék, 15 db hízbika és kb. 70 db az idei születésű borjú.

A földterületek tekintetében is folyamatosan fejlesztett. Jelenleg 200 ha kaszálólegelővel rendelkezik, valamint 53 ha szántón lucernát, kecskerutát, kukoricát

és olajtököt termeszt. A vetésforgó betartása miatt területein előfordul bükköny vagy baltacim is. Jelenleg sajnos víz alatt áll mind a 200 hektárnyi legelő, a dűlőutak, valamint a tanya is. A helyi vízgazdálkodási társulat helytelen munkavégzése és mulasztása okozta nemcsak Baksa Imre, hanem a környékbeli gazdák területeinek víz alá kerülését is, ami több ezer hektárnyi elöntött területet jelent. Az Ipoly és a rá csatlakozó kis patakok (Ménés-patak, Szentlélek-patak, Feketevíz) kiöntése során több ezer hektáros egybefüggő vízfelület alakult ki. A szivattyúházak és az átereszek elhanyagolt műszaki állapota miatt a védekezés szinte lehetetlen.

Június végét írunk, és már feletette minden tavalyi tartalék takarmányát. Megjósolhatatlan, hogy ezután mit fog adni az állatoknak, és mikor lehet ezeket a lege-

lőket, kaszálókat újra használatba venni. Az év hátralevő része és a következő tél megoldhatatlan problémákat idézhet elő. A legelőket száradás után ki kell takarítani, az elhullott állatokat össze kell gyűjteni, továbbá azoknak, akik ki akarják hajtani állataikat ezekre a legelőkre, az állományt kezelniük kell lépfene ellen. Egy 10 évvel ezelőtti nagy lépfene-járvány miatt nagyon fontos az állategészségügyi védekezés.

Az árvíz utánpótlás hiányában 1-2 hét múlva várhatóan levonul, viszont a belvíz még hónapokig maradhat.

A sarjút szinte biztos elveszítik a gazdák az elöntött területeken.

Ki kell tudni várni ezt az időszakot akkor is, ha csak szeptemberben lehet majd kihajtani az állományt, esetleg kaszálni a kaszálókat. Ezek a munkálatok súlyos milliókba kerülnek, aminek eredményeként idén nem tudnak takarmányt beszállítani, csak a jövő évi takarmányok minőségét és mennyiségét alapozzák majd meg. További probléma az árvízben elpusztult tehének és borjak miatti kiesés. Ezekből is van jó néhány. Pontos információ csak az ár elvonulása után tudható meg.

Baksa Imre gazdaságában a gépesítés szinte teljesen megoldott. 1968-ban a gazdálkodást egy RS09-cel kezdte, azóta bémunkát is végez. 1999-ben vette első új traktorját. Most egy 110 LE Zetorral és egy 115 LE Fendt Vario 310-zel dolgozik. Teljes szántóföldi munkagépparkkal is rendelkezik (lazító, eke, kombinátor kompaktor, stb.).

Saját fejlesztésű, a gulyához kialakított mobil etető és itató berendezéseket használ. Ezen túl a legelőn történő állatmozgatáshoz mobil válogató-kezelő és szorító karámrendszert is összeállított.

Családi gazdaság lévén a munkák nagy részét házon belül oldják meg. 2 fő állandó alkalmazottja van, akik a gépek kezelését és az állatok ellátását végzik. A vállalkozás vezetése a családi gazdaság 4 tagjának feladata.

Fejlesztések: EMVA Állattartó telepek fejlesztése jogcímen nyert támogatást, aminek a kellős közepén jár. Vásárolt nagynyomású mosóberendezést, és épített egy fedett trágyatároló, komposztáló csarnokot. Folyamatban van egy mélyalmos istálló, egy állatmozgató válogató karámrendszer, egy fedett kezelő és mérő

helyiség építése, valamint etetőtér és telepi belső utak kialakítása.

Jövőbeni fejlesztések: telepi bekötőút szilárd burkolattal való ellátása, valamint állati termékek feldolgozása és a környékbeli vásárlói igények kiszolgálása. A gazda kéréseit az alábbi néhány gondolatban fogalmazta meg:

Az FVM és az MVH munkatempójának felgyorsítása, banki végrehajtások felfüggesztése, a kifizető ügynökségnél bennragadt támogatások azonnali kifizetése, banki kintlévőségek visszafizetésének átütemezése, támogatási rendszerek egyszerűsítése, az ügyintézésnél nagyobb hangsúlyt kapjon az emberség és a szakmaiság.

Azt gondolom, a látottak és az elmúlt hetekben tapasztalt természeti katasztrófák indokolták teszik Baksa Imre és családi gazdaságának kérését, hiszen levegőhöz kell jutniuk ahhoz, hogy gazdaságukat újra talpra tudják állítani. Úgy vélem, ez nemcsak az ő kérésük, hanem az ország minden mezőgazdaságból élő embere számára ez lehet a túlélés egyetlen útja.

Rác Dániel magántenyésztő, Ják

SZAKMAI NAP, DUNAHARASZTI

Az Egyesület Ficsór Árpád tenyésztőnk, elnökségi tagunk meghívásának eleget téve Dunaharaszti-ban tartotta szakmai napját. A hagyományokhoz híven a szakmai előadásokat követően tenyészállat-bemutatóval egybekötött gépbemutatót is rendezett.

Az előadásoknak és az ebédnek a Dunaharaszti Rendezvényház adott méltó helyet.

A magyartarka fajta aktuális helyzetéről, várható jövőjéről és a legfrissebb tenyészértékekről Dr. Húth Balázs, az Egyesület tenyésztés- és marketingvezetője tartott előadást. Kifejtette, hogy a fajta jelenlegi genetikai képességeit csak okszerű takarmányozás és megfelelő tartástechnológia mellett képes kibontakoztatni. Talán nem véletlen, hogy a tenyésztésről szóló előadást követően - az elmondottakra gyakorlati takarmányozási választ adva - az egyesületi pártoló tagok közül az Argosz-F Bt. (MelaVit termékcsalád forgalmazója) és a Purina szakemberei tartottak értékes tájékoztatást a legkorszerűbb takarmányozási koncepciókról.

A termelést szolgáló korszerű technológiai berendezéseket pedig az Agro-Legato Kft. és a VNV Kft. képviselői mutatták be az érdeklődő hallgatóságának.

A gépbemutató Ficsór Árpád telepén és a mellette található lucernatáblán volt. A rendezvény célja: megismertetni a gazdálkodókkal azokat a gépeket, amelyekkel kiváló minőségű tömegtakarmányt tudunk előállítani. Láthattuk a csomagolt bálás szenázkészítés folyamatát és gépeit, mely hazánkban még nem, Nyugat-Európában azonban már régóta elterjedt gyakorlat. Ezekkel a gépekkel nemcsak szenázs, hanem jó minőségű széna is készíthető.

Az első munkafolyamatot, a kaszálást a Pöttinger cég egy front és egy hátsó függesztésű tárcsás kaszájával mutatta be. Ezek a gépek kiváló talajkövetéssel rendelkeznek, így jó minőségben, nagy sebességgel tudunk kaszálni. A kaszák gumihengeres szársértővel voltak felszerelve, ami a növények száradását nagymértékben meggyorsítja, így jó minőségű,

gű, leveles takarmányt tudunk betakarítani. A rendek szétterítésére és a takarmány forgatására alkalmas gép a rendterítő, ami szintén a száradást gyorsítja; a bemutatón egy 6 rotoros, 5 m szélességű gépet láthattunk. A szétterített takarmányt rendekbe kell sodorni, kevés levélvesztéssel, hogy bálázásra, szecskázásra alkalmas legyen. Ezt a műveletet a Pöttinger 2 rotoros, vezérelt pályás rendképzővel mutatta be. Ezek a kiváló munkát végző, terményt kímélő gépek 1, 2, illetve 4 rotoros kialakításban készülnek a gazda igényeinek figyelembe vételével.

A fonnyasztott vagy szárított takarmány bálázására a Pöttinger cég a változtatható bálakamrával rendelkező gépét mutatta be. A bála átmérője változtatható, így a különböző körülmények között más-más méretű bála készíthető, szenázs esetén kisebb, szalma esetén nagyobb.

Ha szenázs bálát készítünk, akkor a tejsavas erjedéshez anaerob körülményeket kell biztosítani. Erre a feladatra készült a bemutatott csomagoló gép, amely vontatott kivitelű, önrakodós változat. Láthattunk egy, a nagyobb gazdaságok számára készült rendfelszedő-szecskázó pótkocsit. Ezzel a géppel a takarmányt rendről felszedve, összeszecskázva tudjuk beszállítani, akár a napi takarmányozás, akár silózás

céljából. A pótkocsi jól alkalmazható frontkaszával kombinálva.

Az állattenyésztési gépbemutató nem képzelhető el a telep napi munkáit könnyítő gépek ismertetése nélkül. Az Axiál Kft. bemutatót egy meleg vizes, magasnyomású mosót, mely istállók, fejőházak takarítására és gépek mosására is kiválóan alkalmas. Az állattartás nélkülözhetetlen kellékei a villanypásztor karám, a mobil elemes fémkarám és az állatmérleg.

Dunaharaszti-ban a Bentley Kft. mutatta be az ehhez a körhöz tartozó kínálatát. Különösen nagy érdeklődés kísérte az áthajtós, digitális állatmérlegeket.

A nagy érdeklődést kiváltó gépbemutatót a vendéglátó gazdaság tenyészállatok bemutatásával zárta, mellyel magas színvonalú tenyésztői munkáját reprezentálta. A csodálatosan előkészített egyedeket a tenyésztőjük, Ficsór Árpád és Dr. Húth Balázs mutatta be a jelenlévőknek.

Úgy gondolom, a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete által immáron harmadik alkalommal megrendezett Szakmai Nap ismét sok újdonsággal és számos, a mindennapi gyakorlatban is jól hasznosítható információval szolgált a Dunaharaszti-ba ellátogatóknak.

Szakmai Nap, Dunaharaszti 2010. június 10.

Szakmai Nap, Dunaharaszti 2010. június 10.

fotó: Vágó Barnabás

Szakmai Nap, Dunaharaszti 2010. június 10.

fotó: Vágó Barnabás

Szakmai Nap, Dunaharaszti 2010. június 10.

TAKARMÁNYOZÁS SZAKSZERŰEN ÉS GAZDASÁGOSAN

Ismeretes, hogy az állati termékek termelési költségeinek legnagyobb hányadát a takarmányozási költségek teszik ki. A szakszerű és okszerű takarmányozás révén lényeges költségsökkentés érhető el, ugyanakkor a szakszerűtlen takarmányozás jelentősen növeli a ráfordítások arányát és az előállított állati termék (tej, hús) csökkenésén keresztül árbevétel kiesést is eredményez.

A szarvasmarhának, mint kérődző állatfajnak a takarmányokkal szembeni igényei nagymértékben eltérnek az együregű gyomrú (monogasztrikus) állatfajokétól. Az eltérés elsősorban az etethető takarmányok milyenségében, ezzel összefüggésben a takarmányfelvétel szabályozásában, az elfogyasztott táplálóanyagok lebontásában, valamint a lebontás végtermékeinek az állati termékek termelésére gyakorolt hatásában nyilvánul meg.

A felsorolt különbségek abból adódnak, hogy a kérődző állatoknak több üregű gyomra van, és az ún. előgyomrokban nagyszámú baktérium, valamint infuzórium él. Ezek közül néhány faj olyan specifikus tulajdonságokkal rendelkezik, hogy a kérődzők takarmányaiban nagy mennyiségben lévő nyersrostot saját enzimmrendszerével képes elbontani, alkalmassá téve a hasznos állati termék előállításra. Ez a körülmény számunkra azt az üzenetet hordozza, hogy a szarvasmarha takarmányozását minden esetben jó minőségű (!) tömegtakarmányokra (silókukorica szilázs, szenázs, különféle szénák, ipari és szántóföldi melléktermékek) kell alapozni!

Jelen munkában - terjedelmi korlátok miatt - mellőzöm a szarvasmarha emésztés élettani sajátosságainak részletes ismertetését, és elsősorban gyakorlatias, a mindennapi munkában hasznosítható néhány praktikus tanácsra szeretném ráirányítani az érdeklődő olvasó figyelmét. Jelen cikk keretei között szakterületemnél, személyes kötődésemmel fogva a magyartarka fajta fejt (kettőshasznosítású) és nem fejt (húshasznú) változatának takarmányozási lehetőségeiről szólok. Teszem ezt azért is,

mert véleményem szerint a magyartarka genetikai potenciálja a korábbi évtizedek gyakorlatától sok tekintetben eltérő takarmányozási koncepciót igényel.

A fajta két változatának takarmányozását az eltérő haszonvételből adódóan külön-külön tárgyalom.

A magyartarka tehenek takarmányozását 4000-4500 kg-os tejtermelésig még a mi hazai - nem túlságosan kedvező - gyepadottságaink mellett is alapozhatjuk legelőre, de természetesen ebben az esetben is gondoskodnunk kell pótabrak és széna kiegészítésről. Amennyiben a fajtától ennél jóval magasabb tejtermelést (5000-6000 kg felett) várunk el, a jó minőségű erjesztett tömegtakarmányok, több komponensű tejelő abrak és a kifogástalan pillangós széna etetése nem mellőzhető a receptúrákból. Talán meglepőnek tűnik, de a magas termelésű hegyitarka tehénállományok takarmányozását sem Nyugat-Európában, sem pedig hazánkban nem alapozzák már legelőre, így ezek a területek napjainkra elsősorban az üszőnevelés és a húsmarhatartás céljait szolgálják.

Ennyi gondolatébresztő után tekintsük át konkrétan, hogy a kettőshasznú teheneink takarmányozásában a hazai természeti viszonyok között milyen alternatívák jöhetnek számításba.

Az egyik lehetőség az évszakonként változó takarmányellátás, amely kisebb tehénlétszámmal rendelkező gazdaságok számára jelenthet versenyképes megoldást. Ennek lényege, hogy a vegetációs időszakban szántóföldi zöldtakarmányokat etetünk (őszi és tavaszi keverék, lucerna, stb.), vagy ahol kivitelezhető, legelőfüvet fogyasztanak teheneink, télen pedig tartósított takarmányokra (szilázs, szenázs, széna), illetve lehetőség esetén ipari melléktermékekre alapozzuk a takarmányellátást. Az ipari melléktermékek közül jó szolgálatot tehet a száraz és a nedves cukorrépaszelet, a melasz-alapú készítmények. Sajnos a hazai cukorgyártás leépülésével párhuzamosan egyre nagyobb gondot okoz a nedves répaszelet beszerzé-

se, a betárolás költségeit pedig a magas szállítási költségek tovább terhelik. Magas kalciumtartalmánál fogva pedig fokozott foszfor kiegészítésről kell gondoskodni. Ennek elmulasztása a szaporodásbiológiai mutatók romlásában bosszulja meg magát leginkább.

A szintén a cukorgyártás melléktermékeként ismert melaszról számos, a hazai kereskedelmi forgalomban is kapható, a takarmány ízletességét, a takarmány felvételt javító, a bendőfermentációt stimuláló hatású, valamint a mikrobiális fehérjeszintézist segítő melasz alapú folyékony takarmány készül, amelyekben a fehérjetartalom hatékony hasznosulását a termék magas energiatartalma segíti elő (MelaVit-termékcsalád).

A sörtörköly - amely lényegében a cukorrá lebontott keményítőn kívül tartalmazza a teljes maláta- (árpa-) őrlményt -, nyersfehérje-tartalma magas, 24%-ot meghaladó. A mindennapi gyakorlatban jól alkalmazható a drága fehérjehordozó (szója, borsó) abrakkomponensek mennyiségének csökkentésére, esetleg teljes kiváltására.

Az ismertetett két melléktermék jó szolgálatot tehet, elsősorban kisebb magyartarka állományokkal rendelkező tehénészetek téli takarmányozásában. Felhasználásuknak csupán a megdrágult szállítás és a csökkenő feldolgozó háttér szabhat határt.

Az évszakonként változó takarmányellátás legnagyobb előnye, hogy természetesen, és a takarmányt nem terhelik tárolási költségek; hátránya ugyanakkor, hogy a felsorolt szántóföldi takarmánynövények gyorsan elvénülnek, gyakori takarmányváltásra kényszerülünk, amelyhez a bendőflóra nem tud kellő mértékben alkalmazkodni, ez pedig termeléses csökkenéssel is járhat. További problémát jelenthet, hogy a friss takarmányellátást esős időjárásban nehéz, sokszor lehetetlen megoldani.

A leírtakból következik, hogy ez a takarmányozási mód nagyobb létszámú és ma-

gas termelésű (5500 kg feletti) magyartarka állományok takarmányozásában nem alkalmazható biztonságga.

A folyamatos és biztonságos takarmányellátás érdekében alakult ki az ún. monodiétás takarmányozási rendszer. Ennek lényege, hogy a tartósított takarmányokból (szilázs, szenázs, széna) összeállított takarmányadagot évszaktól függetlenül etetjük. Természetesen ennek eredményes alkalmazásához meg kell teremtenünk a szükséges technológiai és technikai feltételeket. Ezek alatt a betárolt kukoricaszilázs hosszú távú minőségét megőrző, falközi silókat és a nagy mennyiségű tömegtakarmány kitárolását és kiosztását lehetővé tevő, korszerű silómaró adapterrel ellátott takarmány keverő-kiosztó kocsikat kell értenünk. A felsoroltak hiányában a monodiétás takarmányozási rendszer nem alkalmazható hatékonyan! A rendszer legnagyobb előnye, hogy időjárástól függetlenül biztonságos, állandó összetételű takarmányellátást biztosít, valamint a takarmánykiosztás jól gépesíthető. Ezt bizonyítja, hogy a kötetlen rendszerű tehenészeti telepeken terjed az ún. TMR-takarmánykeverék etetése, amely alatt szilázból, szenázból, tejelő abrakból és szecskázott szenából képzett homogén (!) keveréket értünk, és amelyet egy menetben juttatnak ki az adott termelési csoportnak.

Mivel a magyartarka tehenek termelésükhöz nem feltétlenül igénylik a drága fehérjehordozók (pl. szója) felhasználását a napi takarmányadagban, ezek kiválthatók extrahált napraforgódarával, vagy a már korábban tárgyalt melaszt és karbamidot tartalmazó takarmány-kiegészítővel. Nagy előnyük, hogy folyékony halmazállapotuknál fogva jól beilleszthetők a napi takarmányozási munkafolyamatba, hiszen keverő-kiosztó kocsival lehetővé válik a homogén kijuttatás. A leírtakon túlmenően pedig ízfokozó hatással is rendelkeznek, amely növeli állataink takarmányfelvételét.

A monodiétás takarmányozási rendszer eredményes alkalmazásának további feltétele az eredményes kukoricaszilázs és szenázs készítés. Ez a folyamat magában foglalja a helyes fajtaválasztást (silókukorica hibridek), a talaj-előkészítést, a növényvédelmet és az optimális időpontban (28-38% szárazanyag-tartalom) történő

betakarítást, valamint a megfelelő tömörítést, hiszen ezzel lehet a kívánt eredményeket elérni. A silózás végeztével a silót azonnal fedjük le, lehetőleg arra alkalmas fóliával! A szabadon hagyott silónál a tápanyagvesztesség elérheti a 60%-ot a siló felső rétegétől számított egy méterre is! Kiszámolható, hogy a takarás hiányából hány liter tej termeléséhez szükséges energia és fehérje semmisül meg, és mennyibe kerül a silónk letakarásához szükséges fólia.

A korszerű gépeknek köszönhetően egyre több gazdaságban eredményesen alkalmazzák a fonnyasztott lucerna fóliatömlőbe történő betöltését és ennek segítségével kiváló minőségű, fehérjében és karotinban gazdag lucernaszenázs készítését. Jó minőségű lucernaszenázs megfelelő tartósítószer nélkül nem készíthető eredményesen. Ennek oka az, hogy míg a kukoricaszilázs tartósításakor a megfelelő erjedést a kukoricánövényben lévő szénhidrát-tartalom biztosítja (tejsavképződés), addig a lucerna nem tartalmaz megfelelő mennyiségű cukrot, ezért a tejsavbaktériumok számára ez a közeg nem optimális. Ennek kiküszöbölését szolgálják a kereskedelmi forgalomban kapható, különböző gyártók által forgalmazott, enzimentartalmú készítmények, amelyek segítségével kiváló lucernaszenázshoz juthatunk.

A leírtakból könnyen belátható, hogy a monodiétás takarmányozási rendszer eredményes alkalmazásához korszerű és kifogástalanul működő technológiai berendezések szükségesek, amelyek biztosítják, hogy a szántóföldön megtermelt, jó minőségű tömegtakarmány kifogástalan minőségben jusson a tehenek elé, és optimálisan hasznosuljon a gazdaságos tejtermelés érdekében.

Az évszakonként változó és a monodiétás takarmányellátás hátrányainak kiküszöbölésére néhány üzem eredményesen alkalmazza az ún. kombinált takarmányozási módot. Ennek lényege, hogy a tartósított takarmányokat a vegetációs időszakban csökkentett adagban etetik, azokat egyidejűleg zöldtakarmányokkal egészítik ki. Abban az esetben, amikor a zöldtakarmányt a kedvezőtlen időjárás miatt lehetetlen betakarítani, a tartósított takarmányok rendelkezésre állnak; annyit kell csak tennünk, hogy ezek adagját megnöveljük a napi takarmányadagban. Jóllehet

ez is időszakos törést eredményez a takarmányellátás folyamatosságában, de kisebb hibát jelent, mint amikor egyik napról a másikra kell a zöldtakarmányokról a tartósított takarmányokra áttérni.

Az előzőekben - a teljesség igénye nélkül - igyekeztem a kettőshasznosítású magyartarka tehenek takarmányozásával kapcsolatban néhány hasznos információval szolgálni, tudatában annak, hogy a szarvasmarha takarmányozásáról lehetetlen egy cikkben minden információt, valamennyi új ismeretet átadni, és természetesen óhatatlanul lesznek fontos területek, amelyek a tárgyalásból kiszorulnak.

A leírtakból összességében lezűrhető, hogy a magas szintű tejtermelés elérése érdekében a magyartarka teheneket sem lehet hiányosan, rossz minőségű takarmányokkal ellátni. Még ha nélkülözhetjük is a drága ipari takarmány-kiegészítőket (védett fehérjék és zsírok, bendőpufferek, stb.), a kifogástalan minőségű tömegtakarmányokat az év egyetlen időszakában sem mellőzhetjük. Ne feledkezzünk meg arról a régi bölcsességről, mely szerint a tehenet a száján keresztül kell fejni!

A továbbiakban a magyartarka húsirányú (nem fejt) változatának takarmányozásáról kívánok néhány hasznos gondolatot megosztani a Tisztelt Olvasóval, már csak azért is, mert a fajta a húshasznú anyatehéntartásban (húsmarhatartás) az elmúlt 3-4 évben örvendtes létszámemelkedésről tett tanúbizonyságot, és egyre nagyobb népszerűségnek örvend a tenyésztők körében. Ez elsősorban kiváló alkalmazkodó- és borjúnevelő képességével, és nem utolsósorban kimagasló hústermelő képességével magyarázható.

A húshasznú magyartarka tehenek tartástechnológiája és ezen keresztül takarmányozása koncepcionálisan eltér a fajta kettőshasznú változatától. Ez azzal magyarázható, hogy a húshasznú anyatehén után az egyetlen produktum a választott borjú, amelynek a támogatásoktól eltekintve gyakorlatilag fedeznie kell a tehéntartás teljes költségét. A húsmarhatartás rendkívül költségérzékeny ágazat, ahol az okszerű, költségtakarékos takarmányozásnak különösen nagy a jelentősége.

Általánosságban elmondható, hogy jövedelmező anyatehéntartás az állománymérethez igazodó gyepterületek nélkül nem folytatható. Hazánkban az extenzív gyepterület

területekkel rendelkező gazdaságokban, a biztonságos takarmányellátást szem előtt tartva 1 borjastehén/ha állatsűrűséggel számolhatunk. Fontos azonban kiemelni, hogy a jelzett szám pusztán iránymutató, hiszen ez a termőhelyi adottságoktól és a csapadékviszonyoktól nagymértékben befolyásolt.

A húshasznú anyatehéntartásban élesen elkülönül egymástól a nyári és a téli takarmányozástechnológia.

A szoptató tehenek takarmányozása tavasztól ősziig az olcsó táplálóanyag ellátást nyújtó legelőre alapozható. A hagyományos legeltetési gyakorlattól eltérően a húsmarhákat hosszabb ideig - 200-240 napig - célszerű a legelőn tartani. Az alacsony élőmunka-ráfordítás érdekében legelőnyösebb a szakaszos legeltetés alkalmazása, ahol az állatok egy villanypásztorral körülfűtött területen, a fűhozam függvényében 7-14 napot tartózkodnak. Ezt követően a legeltetett területet 30-50 napig pihentetjük.

Általában elmondhatjuk, hogy a nyári időszakban a legelő biztosítja a húsmarhák táplálóanyag-szükségletét mind az életfenntartásra, mind pedig a termelésre. Tavasszal és ősszel azonban az alacsonyabb szárazanyag tartalmú növényzet miatt célszerű szálatakarmány kiegészítésről gondoskodni. Erre a legmegfelelőbb a zab, a tavaszi árpa vagy a búza szalmája.

A tavaszi elletés esetén takarmányozási szempontból az egyik legkritikusabb időszak a szoptatás és a termékenyítés időszaka. Ilyenkor a kondíció javítása, így a jobb fogamzási eredmények érdekében napi 1-2 kg abrak (elsősorban kukorica) etetése indokolt. Szintén kedvező eredmények érhetők el a melasz alapú folyékony takarmányok alkalmazásával, amelyek gyorsan lebomló szénhidráttal segítik tehenekünket a többlet takarmányigény-szükséglet időszakában. Ahol nem megoldható a folyékony takarmányok kijuttatása a legelőn tartózkodó állatok elé, ott eredményesen alkalmazhatók a melasz+karbamid, valamint ásványi anyag (makro- és mikroelem) és vitamin kiegészítést tartalmazó, az időjárás viszonyosságainak jól ellenálló ún. „nyalótömbök” (Rumevite termékcsalád). Úgy gondolom, a fent tárgyalt takarmányozási lehetőségek sokszorosan megtérülnek a jobb vemhesülési eredményekben, amely már magában hor-

dozza a következő évi gazdálkodásunk eredményességét is. Ne feledjük, hogy az üresen álló tehén a legdrágább! A borjak zavartalan és törésmentes fejlődése érdekében célszerű ún. „borjúóvodát” létesíteni, ahol a fiatal állatok abrak kiegészítésben részesíthetők. A borjúóvoda alkalmazása a magyartarka borjak választási súlyát 20-25 kg-mal megnövelheti! Az őszi időszakban - amennyiben módunk van rá - kukoricatarló legeltetésével tudjuk a legeltetési időszakot megnyújtani.

A húsmarhatartás takarmányköltségének döntő hányadát a téli takarmány szükséglet megtermelése és betakarítása eredményezi. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a magyartarka az igényes húsmarhafajták közé tartozik, ezért téli takarmányozásuk nem alapozható kizárólag széna, szalma vagy kukoricaszár etetésére. A nem kielégítő takarmányellátás következtében tehenekünk gyenge kondícióban telelnek át, és ez a tél végi, kora tavaszi ellések szempontjából rendkívül hátrányos. Az ellést követően meginduló tejtermelés miatt a tehenek táplálóanyag-szükséglete gyorsan megnövekszik. Ha a hiányos takarmányellátás következtében kondíciójuk is leromlott, akkor ez az igény hatványozottan jelentkezik. Amennyiben a tehenek kondícióromlását a termékenyítési szezon kezdetéig nem sikerül megfékeznünk, az a gyenge vemhesülési eredményekben fogja magát súlyosan megbosszulni.

A leírtak elkerülése érdekében a magyartarka tehenek téli takarmányellátására különös gondot kell fordítani. Erre a célra legalkalmasabb a silókukorica-szilázs, amely kiváló étrendi hatása mellett magas energiatartalommal rendelkezik. Hasonlóan jó alternatíva a cukoripari (nedves répaszelet), a konzervipari (csemegecsuhé), valamint a szeszipari melléktermékek (sörtörköly) felhasználása. Sajnos a répaszelet beszerzése egyre nehezebb, így kiváltása megoldható szintén a cukorgyártás melléktermékeként ismert melasszal és a belőle készített takarmány-kiegészítők etetésével, amely a szükséges energia-bevitelen túlmenően ízfokozó hatással bír.

Amennyiben az itt leírtak a húsmarhák téli takarmányozásában megvalósulnak, biztosak lehetünk abban, hogy tehenekünk jó kondícióban vészelik át a téli időszakot, amely a komplikációmentes borjázás és a zavartalan újravemhesülés egyik legfontosabb alapfeltétele.

A cikkben tárgyalt melasz alapú termékek forgalmazója:

**ARGOSZ-F
Betéti Társaság**

7400 Kaposvár, Táncsics Mihály u. 49.

Területi Képviselőink:

Szabó Imre +36 20 932 74 81

Csongrád megye

Jász-Nagykun -Szolnok megye

Bács-Kiskun megye

Békés megye

Hadházy Péter +36 70 938 15 11

Hajdú-Bihar megye

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Heves megye

Nógrád megye

Baranyi Szabolcs +36 70 940 02 89

Pest megye

Kiss Csaba +36 70 940 02 72

Baranya megye

Tolna megye

Fejér megye

Somogy megye

Varga Miklós +36 70 940 02 58

Zala megye

Vas megye

Győr-Moson-Sopron megye

Veszprém megye

Komárom megye

Helyesbítés!

Előző lapszámunkban az Alföldi Állattenyésztési Napokról közölt képes összeállításunkban nem került megjelenítésre, hogy számos felhasznált fénykép a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületének archívumából származott.

A hibáért ezúton kérünk elnézést.

Szerkesztőség

Tóth Anett, Dr. Holló Gabriella - Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar, Diagnosztikai és Onkoradiológiai Intézet

MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK HÚS TENYÉSZÉRTÉKÉNEK ÖSSZEHAISONLÍTÓ ELEMZÉSE

Minden szarvasmarha-tenyésztőnek alapvető célja állatai (tehenei és bikái) genetikai értékének növelése. A tenyésztő a tenyészcélban fogalmazza meg, melyek azok az értékmérő tulajdonságok, amelyeket javítani szeretne. A magyartarka, mint kettőshasznosítású fajta tenyésztési programjában tenyészcélként a minőségi tejtermelés (magas tejszír- és tejfehérje-tartalom) mellett a hústermelés (kiváló vágóérték, korszerű húsminőség) fejlesztése is szerepel. Korábban a kettőshasznú bikák tenyészérték-indexe (kettős termelési index) csak a tejtermelési tulajdonságokból tevődött össze. Az utóbbi években viszont megnőtt az igény a magyartarka húsirányú hasznosítása iránt is. Ehhez igazodva dolgozta ki a Magyartarka Tenyésztők Szövetsége a hús tenyészérték számítás alapjául szolgáló hizlalás és minősítő vágások módszerét, végrehajtásának gyakorlatát. A hús tenyészértéket Ausztriában már 1995-ben bevezették, azóta minden évben négy alkalommal közlik a tenyészértékbecslés eredményét (Zuchtdata, 2007). Az osztrák-tarka fajtában a tenyészérték ökonómiailag az ún. összesített tenyészértékben (Gesamtzuchtwert) fejezik ki. Ez a tenyészérték magában foglalja a tej és a hús tulajdonságok mellett a fitness tulajdonságokat is 39:16:45-ös arányban. A tenyészérték ezen súlyozása a szelekciós előrehaladásban a tej 81 %-os, a hús 9 %-os és a fitness 10 %-os részvételi arányát eredményezi (Pichler, 2005). Hazánkban is folyik a "fitness" tenyészérték bevezetése, ami magában foglalja a fejési sebesség, az ellés lefolyása, fertilitás, hasznos élettartam, perzisztencia rész tulajdonságok értékelését (Stefler, 2004, Húth és Füller, 2006, Füller, 2007).

A hús tenyészérték-index számítása a szimmentáli, a bajortarka, az osztrák tar-

ka és a magyartarka fajtában a nettó tömeggyarapodás, a vágási kihozatal és a EUROP-minősítés eredményeiből tevődik össze a következő gazdasági súlyzófaktorokkal szorozva: 44:28:28. A braunvieh (svájci barna) esetében 60:20:20 aránnyal számolnak. A pinzgauai és a szürkemarka esetében a tenyészérték a napi tömeggyarapodás, a vágási kihozatal és a EUROP minősítés eredményeiből tevődik össze. A pinzgauai marha esetében ez 44:41:5, míg a szürkemarkánál 42:42:16 az arány (Zuchtdata, 2007). A tenyészértékek átlaga 100 és szórása 12, az összehasonlítás alapja az 1995 és 2000 között született összes bika átlaga (Schweizerischer Flechviehzuchtverband, 2007). A nagyobb hús tenyészérték együtt jár a többi rész tulajdonság egyértelmű növekedésével.

Magyarországon a hús tenyészérték becslését 2004-ben kezdték el 12 tenyészbikánál, azóta az összegyűjtött adatokat Németország, Ausztria és Magyarország közösen értékeli, és végzi el a hús tenyészérték-becslését.

Jelen vizsgálat elsődleges célja volt a magyartarka ivadékvizsgálatban (ITV) szereplő bikák hús tenyészértékének összehasonlító vizsgálata és értékelése. Ezen belül elemeztük a hús tenyészérték és a kettős termelési index (KTI), valamint a küllemi bírálati eredmények (ráma, izmoltság, testalakulás) közötti összefüggéseket, és összevettem az ITV-ben értékelt bikák eredményeit születési évjáratonként, bikát előállító tenyészetenként és apánként.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A felhasznált adatbázis és a tenyészértékek számítása

Az adatbázist az a 47 tenyészbika képezte, amely a Magyartarka Tenyésztők

Egyesülete által kiadott Magyartarka Tenyészbika Teljesítmény Összesítő 2007. évi tavaszi számában szerepel. A kiadvány összesen 113 db ivadékvizsgált tenyészbika tenyészértékét ismerteti, ezekből csak a hús tenyészértékkel rendelkező egyedek adatait használtuk fel. A másik index a Kettős Termelési Index (KTI), itt az alkotóelemek, vagyis a tenyészértékek - a tej kg: zsír kg: fehérje kg - 1:1:2 arányban szerepelnek. Adatbázisomban a 47 hús tenyészérték indexszel rendelkező bikák közül 37 egyednek állt rendelkezésre a KTI értéke.

Alkalmazott statisztikai módszerek

Az adatok előkészítéséhez és az alapstatisztikai mutatók (átlag, szórás, maximum, minimum) kiszámításához a Microsoft Office Excel 2007-es verzióját használtuk. Az adatok további elemzéséhez az SPSS 10.0 statisztikai programcsomagot alkalmaztuk. A program segítségével grafikusán jelenítettük meg a tenyészértékek gyakorisági görbét és az egyes tenyészértékek számszerű értékeit 10 %-os intervallumonként. A hús tenyészérték-index és az azt képező rész tulajdonságok, illetve a kettős termelési index és a küllemi bírálati eredmények (ráma, izmoltság, testalakulás) között összefüggés-vizsgálatokat végeztünk. Először megközelítésben a Pearson-féle korrelációs koefficiensek értékét számoltam ki. Majd a hús tenyészérték-index és a KTI eredmények alapján rangsoroltam a bikákat: a hús tenyészérték-index (TÉ) és a KTI rangsor közötti kapcsolatot Spearman-féle rangkorrelációs koefficienssel számítottam.

Az ivadékteljesítményben vizsgált bikák eredményeit születési éveik alapján hasonlítottuk össze. Három csoportot képeztünk: az egymást követő 5 évben született bikákat vettem egy csoportba, az

egyes csoportok a következők: az első csoportot a 1990-1995, a második csoportot az 1996-2000, és a harmadik csoportot a 2001 után született bikák alkotják.

Az ivadékteljesítményben vizsgált bikák eredményeit a bika-előállító tenyészetek és az apák alapján is összevetettük.

A születési évjárat, a tenyészet és az apa hatásának értékelésére többváltozós variancia-analízist alkalmaztunk (fő hatások, független változó: születési évjárat, illetve tenyészet illetve apa, függő változók: KTI, ráma TÉ, izmoltság TÉ, testalakulás TÉ, hús tenyészérték index, vágási % TÉ, Nettó tömeggyarapodás TÉ). Az egyes csoportok átlagértéke közötti különbségek kimutatását a nem egyenlő egyedszámok esetében alkalmazható Tukey-tesztel végeztük.

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Az 1. és a 2. táblázatban foglaltuk össze a vizsgált tulajdonságokra vonatkozó alapstatisztikai mutatókat. A 47 tenyész-bika közül a vizsgált időszakban csak 37 egyed rendelkezett Kettős Termelési Indexszel (KTI) és küllemi bírálati eredményekkel. Az ITV-ben vizsgált bikák átlagos hús tenyészértéke 103,43, ahogy a minimum és maximum értékek is mutatják, az állományból egy-egy egyed esetében volt kiugróan alacsony (81), illetve kiugróan magas (136) a hús tenyészérték. A nettó tömeggyarapodás és vágási százalék tenyészértéke normál eloszlást mutatott, a vágási százalék tenyészértékének eloszlási görbéje a tömeggyarapodáshoz képest pozitív irányba tolódott el. A nettó tömeggyarapodás és a vágási százalék tenyészértéke esetében is normál eloszlást mutat, az átlag körüli érték jellemezte a legtöbb egyedet az állományban. A nettó tömeggyarapodás tenyészértéke 24 egyed (51 %) esetében volt negatív. Egy egyed esetében volt kiugróan magas a tömeggyarapodás, TÉ-e (61,08). A tömeggyarapodás TÉ éhez képest a vágási százalék TÉ-énél az eloszlási görbe pozitív irányba tolódott el. Itt az átlagérték már

Tulajdonság	átlag	szórás	min.	max.
Hús TÉ	103,43	10,18	81,00	136,00
Nettó tömeggyarapodás TÉ	-0,43	19,69	-39,75	61,08
Vágási % TÉ	0,26	0,67	-1,46	2,02

1. táblázat A vizsgált bikák (n=47) hús tenyészértéke, tömeggyarapodás és vágási százalék tenyészértéke

Tulajdonság	átlag	szórás	min.	max.
KTI	120,46	10,79	100,00	138,00
Ráma TÉ	108,14	7,63	92,00	125,00
Izmoltság TÉ	93,46	8,96	64,00	113,00
Testalakulás TÉ	98,65	8,07	77,00	117,00

2. táblázat A vizsgált bikák (n=37) KTI és egyes küllemi tulajdonságok tenyészértéke

pozitív (0,26). A KTI és a ráma átlag tenyészértéke meghaladja a 100-as értéket, az izmoltság és a ráma átlag tenyészértéke viszont 100 alatt maradt (1. és 2. táblázat).

A tenyészértékek átlagainak az állomány részpopulációira vonatkozó értékeit mutatja be a 3. táblázat. Az adatokból látható, hogy az ivadékvizsgálatban indult bikák 50 %-a 100-as vagy azt meghaladó hús tenyészértékkel rendelkezik, ebben az esetben a nettó tömeggyarapodás TÉ még negatív. Az állomány legjobb 40 %-a 106,80-as hús tenyészértékű, mindkét résztulajdonsága a tömeggyarapodás és a vágási százalék TÉ is pozitív előjelű. Az állomány legjobb 25 %-a 110 feletti hús tenyészértékkel jellemezhető, a tömeggyarapodás TÉ-e már 10 feletti. A legjobb 10 %-os tenyész-bika részpopulációt

114,40 hústenyészérték, 25,35 tömeggyarapodás tenyészérték és 1,25 vágási százalék tenyészérték jellemzi. Osztrák-tarka bikák eredményei szerint a 115-ös hús tenyészérték 57,1 %-os vágási hozamot és 1473 g/n tömeggyarapodást jelent (3. táblázat) (Zuchtdata, 2007).

A 4. táblázatban foglaltuk össze a vizsgált tulajdonságok korrelációs mátrixát. A testalakulást nem tüntettem fel a táblázatban, mert az összes többi vizsgált tulajdonsággal nem mutatott érdemi összefüggést. A KTI az izmoltság TÉ-vel negatív, $r = -0,5$ -ös szorosságú összefüggést mutatott. Hasonló nagyságú, $r = 0,4-0,5$, pozitív irányú összefüggést tapasztaltunk a ráma TÉ és a hús TÉ, illetve tömeggyarapodás között. A ráma TÉ és az izmoltság TÉ között kisebb erősségű, de pozitív kapcsolatot találtam ($r = 0,34$). Természe-

%	Hús TÉ	Nettó Tömeggyarapodás TÉ	vágási kihozatal % TÉ
50%	104	-2,26	0,21
Legjobb 40%	106,80	3,90	0,29
Legjobb 30%	109,00	9,37	0,52
Legjobb 25%	111,00	13,61	0,61
Legjobb 20%	111,40	15,61	0,77
Legjobb 10 %	114,40	25,35	1,25

3. táblázat A tenyész-bika részpopulációk tenyészértékeinek átlagértéke

	KTI	Ráma TÉ	Izmoltság TÉ	Hús TÉ	Tömeggy. TÉ	Vágási % TÉ
KTI	-		-0,50**			
Ráma TÉ		-	0,34*	0,40*	0,49**	
Izmoltság TÉ	-0,50**	0,34*	-			
Hús TÉ		0,40*		-	0,90***	0,78***
Tömeggyarapodás TÉ		0,49**		0,90***	-	0,52***
Vágási % TÉ				0,78***	0,52***	-

4. táblázat Összefüggések (r) a KTI, a hús tenyészték és a küllemi tulajdonságok között

tesen a hús TÉ-t alkotó rész tulajdonságok a tömeggyarapodás TÉ és a vágási százalék TÉ a hús TÉ-vel szoros összefüggésben áll a korrelációs koefficiens értéke $r=0,90$, illetve $r=0,78$. A KTI és a hús TÉ között nem volt összefüggés (4. táblázat).

A hús tenyészték rangsor és a KTI rangsor között számított rangkorrelációs koefficiens értéke $r_s = -0,24$. Annak ellenére, hogy a teljes állományra tekintve a hús TÉ rangsor és a KTI rangsor között gyenge az összefüggés, az ábrán jól látható, hogy vannak olyan korrelációtörő

egyedek, melyek mind a hús TÉ rangsorban, mind a KTI rangsorban az első 10 helyen állnak. Az 5. táblázatban foglaltuk össze azoknak a bikáknak a fontosabb jellemzőit (származás, születési dátum), amelyek mindkét rangsorban az első 10 helyen szerepelnek. A származást tekintve Bonyhádi Vallomás Lehel kivételével a többi tenyészbika német, illetve osztrák- tarka bikától származik. A hús TÉ alapján az első helyen álló Bonyhádi Vallomás Lehel apja a bonyhádi tenyésztésű Lehel Renner fia, anyai nagyapja pedig a mindszei születésű Jobb Streif. Mindez jelzi a tenyésztői munka sikerességét, a

Rangsor hús TÉ	Hús TÉ	Rangsor KTI	KTI	KLSZ- név	apa/anyai nagyapa	szül. dátum
1	136	6	131	16113 Bonyhádi Vallomás Lehel	Lehel Renner / Jobb Streif	1999
2	122	10	125	15894 Bonyhádi Vidám Husaldo	Husaldo/ Unaf	1998
4	116	10	125	16931 Rádóci Adu Samurai	Samurai/ Horb	2001
5	114	9	127	17367 Ménésbirtok Ajtony Rabatt	Rabatt /Haller	2001
9	109	4	133	16243 Bonyhádi Vince Stramy	Stramy /Zitat	1999

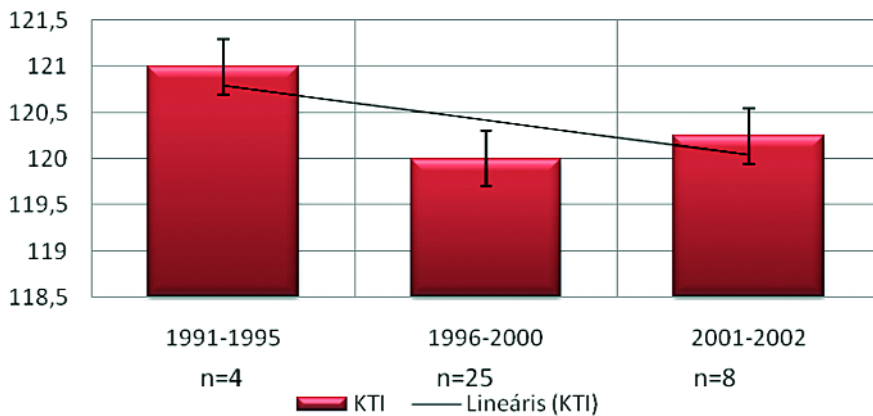
5. táblázat A hús TÉ és KTI alapján felállított rangsorban az első 10 között található bikák jellemzői

szelekciós előrehaladást, hiszen az apai és az anyai nagyapa KTI-e és hús TÉ-e 112-114 pontszám között változott, ezt az értéket Bonyhádi Vallomás Lehel jóval felülmúlta (5. táblázat).

Az 1. ábrán mutatjuk be a KTI genetikai értékének (genetikai trend) alakulását 1991-ben és 2002-ben született bikák között. Az ábra alapján megállapítható, hogy a KTI csökkenő tendenciát mutat, tehát az 1995 után született bikák KTI értéke alacsonyabb, mint az 1991 és 1995 között született egyedek átlagértéke, bár a különbségek nem szignifikánsak (1. ábra).

A KTI mellett a ráma tenyészték genetikai trendje is csökken az 1996 után született bikák esetében. Ellentétes tendencia figyelhető meg az izmoltság TÉ genetikai trendjében. Az izmoltság TÉ legnagyobb volt az 1996-2000 között született bikák esetében. Ez az érték a 2001 és 2002 között született egyedeknél kisebb, de összességében elmondható, hogy a fiatalabb bikák izmoltság TÉ-e nagyobb, mint az elődöké. A testalakulás TÉ esetében szintén hasonló tendenciát figyelhetünk meg, vagyis 1991-től 2002-ig lineárisan növekszik a testalakulás TÉ-e. Polgár és mtsai (1997) 1977-től 1990-ig nyomon követték magyartarka és holstein-fríz bikák testméreteinek változását. Eredményeik szerint mindkét fajtaban az övméret csökkent, a medence alakulása kedvezőtlenre vált, mivel a farhosszúság csökkent és szűkebb lett a farszélesség is. A testméretek ezen változása jól jelzi a tejirányú szelekció hatását a küllemre. Bodó és mtsai (2000) is felhívják a figyelmet a küllemi bírálat fontosságára, ugyanis ennek alapján jól lehet a hústermelésre következtetni mind az STV, mind az ITV során okszerűen elvégzett bírálat adataiból. A hús TÉ (2. ábra), a nettó tömeggyarapodás és a vágási százalék TÉ-e is növekvő tendenciájú. Az egyes időszakok (generációs interval-

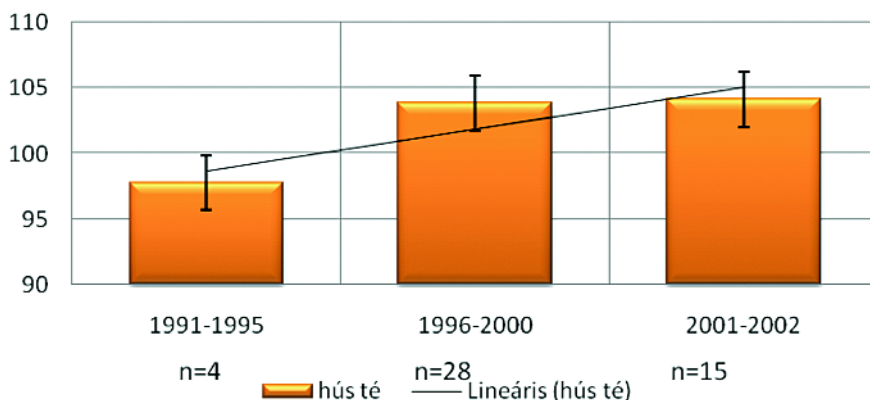

1. ábra A KTI genetikai trendje

lumok) között nincsenek szignifikáns eltérések. Míg a hús tenyésztési és a nettó tömeggyarapodás TÉ a fiatalabb bikáknál egyre nagyobb, addig a vágási százalék TÉ a 2001 és 2002 között született bikák esetében visszaesett a 1996-2002 időszakhoz képest. Az 1991 és 2001 között született osztrák tarka bikák hús tenyésztési értéke lassan emelkedik, ez annak köszönhető, hogy a nettó tömeggyarapodás TÉ is nőtt, ugyanakkor a színhúsarány és a EUROP TÉ csökkenő tendenciát mutat (2. ábra) (Zuchtdata, 2007).

1991 és 1995 között Bonyhádon, Kocséron, Mezőhegyesen és Tevelen, 1996 és 2000 között az előbbieken kívül Jákon és Mindszentén, 2000 után pedig 6 tenyésztésben állítottak elő ITV-ben indított bikát, mely rendelkezett KTI-vel és

küllemi tenyésztési értékkel is. A bika-előállító tenyésztés hatását vizsgálva megállapítható, hogy nem volt szignifikáns hatása egyik vizsgált tulajdonságra sem. A legmagasabb KTI átlagot a bika-előállító tenyésztetek közül a 2001-2002-ben született kocséri bikák (n=2) érték el. A legjobb eredményt ráma, izmoltság és testalakulás vonatkozásában egy mezőhegyesi tenyésztésű bika (Ménésbirtok Ajtony Rabatt) érte el. A hús TÉ vonatkozásában a legjobbak a 1991-1995 között született kocséri és mezőhegyesi tenyésztésű bikák voltak azonos, 106 pontszámmal, az 1996 és 2000 között született bikák közül a teveli tenyésztésű egyedek (n=4) rendelkeztek a legjobb hús tenyésztési értékkel és a legjobb tömeggyarapodással is. Ettől az értéktől nem sokkal maradt le a bonyhádi tenyésztetből származó bikák (n=9) hús tenyésztési értéke.

2. ábra A hús TÉ genetikai trendje

2001-nél fiatalabb évjáratban az egyházasrádóci (16931 Rádóci Adu Samurai) és a hódmezővásárhelyi (17338 Vásárhelyi Ákos Spiro) egyedek bizonyultak a legjobbnak (megbízhatóság: 67%), az utóbbi a vágási százalékban, míg az előbbi a hús és tömeggyarapodás TÉ-ben.

Ivadékvizsgálatban a legnagyobb számban Samurai és Husaldo utódok vannak jelen. A kettő vagy több utóddal rendelkező apák fiai közül a Zitat apaságú utódok voltak a legjobbak a KTI és testalakulás tenyésztési vonatkozásában. A Husaldo nevű tenyészbika Németországból került hazánkba a magyartarka tej- és hústermelő-képességének javítására, mind hús, mind tej tenyésztési értéke 122 (Füller és mtsai 2003). A legmagasabb hús tenyésztési és vágási százalék tenyésztési értéket a Bonyhádi Vidám Husaldoé, míg a legjobb a nettó tömeggyarapodás tenyésztési értéke a Rabatt utódnak (Ménésbirtok Ajtony Rabatt). A Rabatt utódok rendelkeznek a legjobb hús tenyésztési és nettó tömeggyarapodás tenyésztési átlaggal. A legjobb vágási százalék tenyésztési értéket a Hucki utódok érték el. Az apák hatása szignifikánsnak bizonyult a KTI, a ráma, az izmoltság és a testalakulás esetében.

KÖVETKEZTETÉSEK

Összességében elmondható, hogy a hús tenyésztési bevezetése a magyartarka fajtában nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a tenyészbikák hústermelő-képességével kapcsolatos értékmérő tulajdonságairól pontos információval rendelkezünk. Ezen információk ismeretében a tenyészcélnak megfelelő tenyészbika kiválasztásával a tenyésztők nagyobb genetikai előrehaladást tudnak elérni, így növelve a fajta versenyképességét.

MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK SZAPORÍTÓANYAGÁNAK ÁRJEGYZÉKE

érvényes: 2010. július 1-től

KLSZ	NÉV	Üj	KK	Megb. %	Tej kg	Zsir kg	Zsir%	Feh kg	Feh%	Ráma	Izm.	Testal.	Tőgy	Szom. Sejt.	Hasznélettart	Hús TÉ	SV %	KTI	ÁR FT+ÁFA
14180	NYÖGÉRI PÖTTYÖS JOBBÁGY															103	102		1500
14500	MINDSZENTI REFRÉN ZITAT		BB	97	877	34	-0,02	33	0,06	102	90	109	120	114	97	92		133	1700
15511	TEVELI TAKAROS HEXSTERN		AB	89	583	32	0,18	22	0,04	110	91	110	107	91	117	110		123	2200
15672	JÁKI TEKERGŐ HUSALDO		AA	93	846	35	0,03	24	-0,1	97	91	84	102	90	114	102		127	2200
15894	BONYHÁDI VIDÁM HUSALDO		AB	87	721	23	-0,11	21	-0,07	109	100	92	115	94	103	113		121	1700
16113	BONYHÁDI VALLOMÁS LEHEL		AA	91	1107	30	-0,26	27	-0,2	106	87	103	111	113	90	128		130	2200
16243	BONYHÁDI VINCE STRAMY		AB	88	1255	40	-0,18	33	-0,18	105	92	102	110	94	86	96		138	3000
16403	BONYHÁDI ZÖMÖK HUCKI		AA	84	651	23	-0,06	24	0,04	116	101	94	81	125	82	112		123	1700
16454	KOCSÉRI ZEFÍR LENGE		AA	84	1256	38	-0,22	39	-0,07	91	82	106	117	100	113	88		141	2200
16455	KOCSÉRI ZENIT SPIRO															111			1500
16698	KOCSÉRI ZÜDÍTŐ GEBAL			76	818	30	-0,05	26	-0,04	97	95	103	109	105	103	96		127	2200
16700	JÁKI ZSONGLŐR SAMURAI		BB	83	1184	42	-0,09	36	-0,08	112	65	99	101	102	78	91		139	3000
16930	BONYHÁDI ACÉL HORWART															104			1700
16931	RÁDÓCI ADU SAMURAI		AA	84	743	24	-0,11	24	-0,03	103	88	99	104	109	92	113		124	2200
17043	KOCSÉRI APAFI SAMURAI		AB	76	1024	36	-0,09	28	-0,13	99	79	101	106	100	85	89		131	2200
17076	DERECSEI ASTORIA INDIANER P															107	103		1700
17077	DERECSEI ALFA PASSZÍV P															104	100		1700
17336	BONYHÁDI ACHILLES LOTARRY		AA	79	831	36	0,06	29	0,01	103	87	103	110	102	103			130	2200
17337	KOCSÉRI ARÉNA LOTARRY		AA	80	869	62	0,53	36	0,12	110	85	103	113	96	110	92		141	3000
17367	MÉNESBIRTOK AJTONY RABATT		AB	76	606	33	0,18	24	0,07	121	101	112	106	105	104	112		124	2200
17368	KOCSÉRI AMŰR HUMLANG		AB	76	785	35	0,07	25	-0,04	96	106	94	95	80	98			127	2200
17508	BONYHÁDI BALLAGÓ HUMLANG		AB	76	984	25	-0,27	26	-0,14	109	92	88	98	115	95			127	2200
17509	MÉNESBIRTOK BENDEGÚZ RABATT		AA	61	500	24	0,09	22	0,1	114	101	103	110	112	101	107		120	1700
17570	BONYHÁDI BERTALAN HUMLANG		AB	76	829	28	-0,1	20	-0,16	91	76	105	112	95	107	85		123	2200
17571	KOCSÉRI BETON RANDY		AA	80	760	31	0,02	22	-0,08	101	91	89	98	123	97	101	101	124	2200
17722	KOCSÉRI BENNFENTES HORWART		AA	76	814	26	-0,13	25	-0,06	116	91	105	108	114	98	87		125	2200
18030	BONYHÁDI CIPÓ BONSAI-ET		AA	68	739	23	-0,13	19	-0,12	102	87	96	109	106	88	104	101	120	1700
18031	BONYHÁDI CIMBORA RUMBA-ET		AA	78	931	36	-0,02	27	-0,09	115	91	98	116	103	96			130	3000
18108	KOCSÉRI CSENDŐR MALHAX		BB	68	549	22	0	21	0,05	111	97	100	124	92	105	92		120	1700
18110	JÁKI CUDAR RUMBA		AA	77	872	26	-0,17	27	-0,05	115	97	102	115	107	102			127	2200
18427	BONYHÁDI CSIPET KAMPS		AA	65	1119	33	-0,21	33	-0,1	113	102	97	103	103	97	108	102	135	3000
18428	GENCSAPÁTI CINKE REX		AA	75	881	40	0,1	30	0	114	90	107	121	73	101	80		132	2200
18429	JÁKI CSÓKA RADNAB		AA	71	658	26	0	23	-0,01	111	99	107	108	96	97	92	100	123	1700
18636	JÁKI DANI KAMPS		AB	67	717	33	0,09	27	0,05	115	92	90	99	102	95	106		127	2200
18637	MÉNESBIRTOK DIDERGŐ HIPPO		AB	78	629	19	-0,12	19	-0,05	107	94	99	110	101	97	99		118	1700
18638	MÉNESBIRTOK DÁLIA RADNAB		AA	66	904	36	0	29	-0,04	106	96	97	109	104	103	89	102	131	2200
19008	POLÁNYI DRÁVA ZSENGE P															119	100		2200
19301	DERECSEI ÉTLAP SUPERY P																104		2200
19302	DERECSEI ÉTŰD SUPERY P																101		1700
19958	DERECSEI ENZIM VIDÁM P																103		2200
20259	DERECSEI FRÉDI ALFA P	*															105		2200

Küldöttközgyűlés

Mogyoród, 2010. május 12.

fotó: Vágó Barnabás, Mezősi Attila

Küldöttközgyűlés

Mogyoród, 2010. május 12.

fotó: Vágó Barnabás, Mezősi Attila